

Verslag van de Raad van toezicht

Regulier overleg met het College van bestuur

In 2023 waren er vier reguliere overlegbijeenkomsten met het College van bestuur. Daarnaast waren er tussentijdse momenten van overleg tussen (een delegatie van) de Raad en het College over specifieke onderwerpen, waaronder de campusontwikkeling in Heerlen en het rapport over sociale veiligheid binnen de Open Universiteit, dat medio 2023 werd gepubliceerd.

In maart werd met het College van bestuur overlegd over de managementletter van de externe accountant. Aanbevelingen van de accountant werden door het College opgepakt, met daarbij bijzondere aandacht voor verbeteringen op het vlak van Europese aanbestedingen.

Daarnaast werd uitvoerig gesproken over de campusontwikkeling van de Open Universiteit in Heerlen, waarbij het maken van een keuze uit twee scenario's centraal stond: het aanhouden van de huidige campus, inclusief vernieuwing daarvan, versus het verhuizen naar een locatie in het centrum van de gemeente Heerlen. Met de eigenaar van een specifieke locatie in het centrum van Heerlen werden gesprekken gevoerd over een mogelijke aankoop door de Open Universiteit. De Raad van toezicht gaf het College van bestuur toestemming om te onderzoeken of het mogelijk zou zijn om onder een aantal voorwaarden tot een koopovereenkomst te komen.

De Raad kreeg verder van het College een update over de zogenaamde MBA-kwestie, waarbij de Open Universiteit op het gebied van contractonderwijs een aantal diploma's in het verleden ten onrechte had verleend.

Wat betreft de samenstelling van het College van bestuur stelde de Raad met tevredenheid vast dat de

wervings- en benoemingsprocedure voor een nieuwe bestuursvoorzitter succesvol was afgerond, met als resultaat de benoeming van dr. Nicole Ummelen per 1 september 2023. Daarnaast werd de stand van zaken doorgenomen wat betreft de samenstelling van de Raad zelf.

Ten slotte werd de Raad vertrouwelijk gehoord door het College voor promoties over de verlening van een eredoctoraat ter gelegenheid van de viering van de 39e dies natalis in september 2023.

In juni keurde de Raad het jaarverslag over 2022, bestaande uit het bestuursverslag en de jaarrekening, goed. Dit gold ook voor de meerjarenbegroting 2023-2027.

De financiële ontwikkeling over de eerste maanden van 2023 was voor zowel de Raad als het College een punt van zorg. Een belangrijke factor hierbij was de achterblijvende omzet in het onderwijs. De financiële ontwikkeling was voor het College van bestuur aanleiding om in goed overleg met het managementteam een aantal maatregelen te nemen, die erop gericht waren om enerzijds terughoudend te opereren aan de kostenkant, en anderzijds de onderwijsafzet te vergroten, onder meer door middel van gerichte marketingactiviteiten. Over de afzetontwikkeling, de reeds genomen maatregelen en de vooruitblik op 2023 als geheel werd overlegd tussen Raad en College. Afgesproken werd dat de Raad door het College over de verdere ontwikkeling nauwgezet wordt geïnformeerd.

De Raad ontving een update over het lopende traject inzake de campusontwikkeling in Heerlen, waarbij werd vastgesteld dat het nog niet mogelijk was om de fase van besluitvorming in te gaan.

Veel aandacht ging uit naar het thema sociale veiligheid binnen de Open Universiteit, waarbij het College van

bestuur de Raad informeerde over de bevindingen van een onafhankelijk onderzoeksbureau dat een rapport hierover opstelde, alsmede over het gevoerde overleg met het managementteam.

De Raad liet zich door het College tevens informeren over het voorziene vervolgtraject, waarbij het onderzoeksrapport en een eerste bestuurlijke reactie daarop met de organisatie zouden worden gedeeld. De Raad van toezicht heeft zich vervolgens nader laten informeren over de situatie inzake sociale veiligheid in de omgeving van het College van bestuur van de Open Universiteit. Hiertoe werden door de Raad van toezicht ruim 30 gesprekken met direct betrokkenen in en rondom het College van bestuur gevoerd.

Hieruit concludeerde de Raad dat er geen sprake is van psychologische onveiligheid rondom het College van bestuur. Tevens was de conclusie dat er aspecten in de werk- en organisatiecultuur zijn waaraan gezamenlijk in open dialoog verder gewerkt kan worden.

In september ontving de Raad een update over het lopende programma van de IT-transitie, waarbij een aantal aandachts- en verbeterpunten werd besproken. Ook over de ontwikkeling met betrekking tot de huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen werd de Raad bijgepraat.

In de vergadering werd verder ingegaan op de ontwikkeling van de onderwijsafzet in 2023 en op mogelijke maatregelen in relatie tot de begroting 2024, gelet op het feit dat voor geheel 2023 een substantieel lagere afzetontwikkeling werd voorzien ten opzichte van de begroting 2023.

De Raad nam met instemming kennis van het feit dat de marketingfunctie bij de universiteit wordt heringericht en dat er gewerkt wordt aan een nieuwe marketingstrategie.

Wat betreft de opvolging van het rapport over sociale veiligheid deelde de Raad zijn bevindingen uit de gesprekken die hij met een aantal interne stakeholders had gevoerd. De Raad gaf tevens aan, dat hij op basis van de bevindingen een bericht zal opstellen. Dat is gedaan en het bericht is met de organisatie gedeeld.

In dat bericht is ingegaan op punten waarop volgens de Raad progressie kan worden geboekt; dit betreft onder meer het verbeteren van het besluitvormingsproces.

De Raad van toezicht zal verder toezien op het zorgvuldige vervolg en de afronding van het proces sociale veiligheid.

Het College informeerde de Raad over de stand van zaken van de gesprekken over (het bevorderen van) sociale veiligheid die binnen alle organisatie-eenheden worden gevoerd. De resultaten van deze gesprekken zullen bijeen worden gebracht en worden benut voor het opstellen van een plan van aanpak.

Verder werden wat betreft de samenstelling van de Raad van toezicht besluiten genomen om te komen tot

voordrachten aan de minister van OCW, gericht op de benoeming van een nieuwe voorzitter van de Raad en twee nieuwe leden.

In december keurde de Raad van toezicht de begroting voor 2024 goed. De Raad nam er met instemming kennis van dat over de totstandkoming van de begroting en de voorziene uitvoering daarvan heldere en strikte afspraken werden gemaakt tussen College van bestuur en managementteam.

In het verlengde daarvan maakten Raad en College afspraken over de monitoring van de begrotingsuitvoering en het volgen van de financiële ontwikkeling, ook in meerjarig perspectief, mede in relatie tot de implementatie van de instellingsstrategie, die in 2024 verder vormgegeven zal worden.

Het College van bestuur informeerde de Raad nader over de ontwikkelingen rond de campusontwikkeling in Heerlen. Daarbij werd ingegaan op het feit dat het overleg over een mogelijke verhuizing naar het centrum van Heerlen zonder overeenstemming over een koopovereenkomst is geëindigd, en dat nu tijd wordt genomen voor een nadere reflectie op het huisvestingsvraagstuk. Nieuw element hierbij is dat de toekomstige huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen en de toekomstige huisvesting van studiecentra in Nederland integraal zullen worden behandeld.

De Raad sprak met het College over de voortgang van het programma van de IT-transitie, waarbij enerzijds werd geconstateerd dat er op onderdelen inmiddels goede resultaten zijn geboekt, onder meer wat betreft de invoering van een nieuwe digitale leer- en werk-omgeving. Anderzijds werd vastgesteld dat er op onderdelen ook nog veel werk te verzetten is, waarbij het programmaonderdeel de Digitale campus zorgen baart vanwege stagnerende voortgang.

In de vergadering werd opnieuw de voortgang besproken naar aanleiding van het eerdere rapport over sociale veiligheid. Afgesproken werd dat het voorziene plan van aanpak in het voorjaar van 2024 ook onderwerp van gesprek tussen Raad en College zal zijn.

Samenstelling Raad van toezicht

In de samenstelling van de Raad van toezicht vond in het verslagjaar een aantal wijzigingen plaats.

In het voorjaar nam prof. dr. Vanessa Evers afscheid als lid van de Raad; zij werd per 1 mei opgevolgd door drs. Lucas van Wees, MBA, MBT.

In het najaar nam dr. Ellen de Brabander afscheid als lid van de Raad; zij werd per 1 december opgevolgd door drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC.

Per 1 december werd prof. dr. Marijk van der Wende benoemd als voorzitter van de Raad; zij volgde drs. René Smit op, die de Raad verliet aan het einde van

zijn tweede benoemingstermijn. Prof. dr. Gregor Halff werd per 1 december benoemd als lid van de Raad; hij volgde prof. dr. Marijk van der Wende op.

De Raad van toezicht heeft vier commissies. Ultimo 2023 was de bemensing van deze commissies vanuit de Raad als volgt: commissie Onderwijs en Onderzoek: dr. Gerard Schouw en prof. dr. Gregor Halff. De Auditcommissie: drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC en dr. Gerard Schouw. De commissie Medezeggenschap: prof. dr. Marijk van der Wende en drs. Lucas van Wees, MBA, MBT. De Benoemings- en remuneratiecommissie: prof. dr. Marijk van der Wende en drs. Lucas van Wees, MBA, MBT.

De commissie Onderwijs en Onderzoek kwam in 2023 twee keer bijeen. Onderwerpen van overleg waren onder andere: de Kwaliteitsafspraken, een update over het centrale onderwijsdashboard, en het nieuwe programma op het gebied van kwaliteitszorg onderwijs. De Auditcommissie kwam in 2023 niet bijeen. Wel was er periodiek overleg over diverse onderwerpen tussen een commissielid (dr. Ellen de Brabander) en de directeur Finance en control respectievelijk de externe accountant. De Benoemings- en remuneratiecommissie kwam enkele keren bijeen voor de begeleiding van lopende wervings- en benoemingsprocedures.

Horizontale dialoog: overleg met de centrale medezeggenschap (Ondernemingsraad en Studentenraad)

De Raad van toezicht en de centrale medezeggenschap (Ondernemingsraad en Studentenraad) overlegden in het verslagjaar twee keer met elkaar. Besproken werden onder meer: het totstandkomingsproces van de (hoofdpijnen van de) begroting 2024 en gewenste verbeteringen daarin, de huisvesting van de Open Universiteit in brede zin, het programma van de IT-transitie en sociale veiligheid. De Ondernemingsraad en de Studentenraad waren betrokken bij de wervings- en benoemingsprocedure voor het voorzitterschap van het College van bestuur en de diverse procedures met het oog op vernieuwing van de samenstelling van de Raad van toezicht.

Samenstelling College van bestuur

Per 1 september 2023 nam dr. Nicole Ummelen het voorzitterschap van het College van bestuur over van prof. dr. ir. Frank van der Duijn Schouten, die vanaf november 2021 tijdelijk de voorzitterspositie bekleedde,

en samen met rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens zorgde voor de totstandkoming van het nieuwe instellingsplan van de Open Universiteit voor de periode 2023-2027.

Code goed bestuur universiteiten

Onder verwijzing naar de Code goed bestuur universiteiten was de Raad van toezicht in 2023 van oordeel dat 'onafhankelijkheid' werd gewaarborgd. Bij zijn werkzaamheden ziet de Raad van toezicht erop toe dat de inzet van publieke middelen door de Open Universiteit voldoet aan de vereisten ten aanzien van rechtmatigheid en doelmatigheid. Hieraan wordt aandacht besteed bij de behandeling van begroting, jaarrekening en andere documenten die de bedrijfsvoering van de Open Universiteit betreffen (waaronder de managementletter van de externe accountant en periodieke rapportages over vermogenspositie en risicobeheersing).

Overig

De voorzitter respectievelijk vicevoorzitter van de Raad nam deel aan het periodieke landelijk overleg van voorzitters van Raden van toezicht. In het geldende bestuurs- en beheersreglement (goedgekeurd door de Raad in 2020) werden in het verslagjaar geen aanpassingen aangebracht. In het verslagjaar waren er geen meldingen van transacties waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen van materiële betekenis.

Dankwoord

Een woord van dank van de Raad van toezicht gaat uit naar studenten, alumni, medewerkers, College van bestuur en oud-Collegevoorzitter prof. dr. ir. Frank van der Duijn Schouten, oud-voorzitter Raad van toezicht drs. René Smit en voormalige leden Raad van toezicht prof. dr. Vanessa Evers en dr. Ellen de Brabander, die allen in 2023 afscheid namen, voor hun betrokkenheid bij en inzet voor de Open Universiteit.

Raad van toezicht Open Universiteit
prof. dr. Marijk van der Wende, voorzitter
prof. dr. Gregor Halff, lid
drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC, lid
dr. Gerard Schouw, lid
drs. Lucas van Wees, MBA, MBT, lid